



FRÅN ÖKEN TILL PÅSKTRÄDGÅRD



Från öken till påskträdgård

Inledning

Både Jesus och Franciskus var ute i det fria när de predikade. I sin förkunnelse lånade de begrepp från själva skapelsen.

Vår liturgi firas i stort sett inomhus. Det är bokstavligt talat en vägg mellan oss och naturen, ett visst avstånd mellan oss och miljön omkring oss. Liturgin i fastetiden använder just begrepp från skapelsen: öken, berg, vatten och ljus. Bibeltexterna under årgång A inbjuder oss att se lite närmare på dessa begrepp.

I det här programmet vill vi rikta uppmärksamheten både på vad öken, berg, vatten och ljus i grunden är för något, vad de symboliserar och på hur de kan hjälpa oss att förstå Herrens ord.

Genom att vi på så vis fördjupar oss i skapelsen och ger den en plats i vår tro, hedrar vi jorden och jordens Skapare. Vi vet att jorden är Herrens, och att vi människor har ett speciellt ansvar för den.

Programmet *Från öken till påskträdgård* har utarbetats av *Marca Wolterbeek* i Amsterdam. Hon har skapat detta undervisningsmaterial för S:t Nikolaus kyrka, en katolsk församling som bara har ett fåtal barn bland sina regelbundna kyrkobesökare. Projektet väckte stor entusiasm och många kom till kyrkan. Turister, som inte kan landets språk, brukar besöka S:t Nikolaus kyrkan, som ligger mitt i staden. Också för dem var det en upplevelse att se läsningarna framställas så konkret.

Man höll till mitt i kyrkan, på en plats där det var lätt att arbeta med barnen. Varje söndag förberedde man något som kunde placeras på bordet eller i sandlådan (se sidan 2-10) och som bidrog till att öknen steg för steg gjordes om till en blomstrande

påskträdgård. Man utformade öknen, berget och så vidare först efter mässan, medan de vuxna tog sig en kopp kaffe. Men ingenting hindrar att man gör det under själva mässan, just för att engagera både barnen och deras föräldrar!

Planen för projektet var uppsatt i kyrkan. På det sättet kunde man se vad som redan var gjort, vad som skulle ske just denna söndag, och vad som skulle ske senare. På så vis blev det också möjligt för föräldrarna att förbereda barnen inför nästa söndag.

Programmet omfattar i huvudsak söndagarna i fastan. (Men det kan naturligtvis också genomföras på vardagar eller kanske under ett läger.) Askonsdagen, skärtorsdagen, långfredagen och påskveckan har utelämnats, eftersom de har sin egen symbolik.

Varje söndag hämtar sitt tema från dagens texter. Texten *Till eftertanke* kan läsas som en inledning till mässan, den kan också tas upp i församlingsbladet.

Materialet har översatts till norska och bearbetats av p. Hans Vossenaar ofm och Berit Müller. Katolska Pedagogiska Nämnden har övertagit materialet i dess helhet och tillfogat några förslag till hur man kan gå vidare. I befintligt skick kan materialet egentligen bara användas vart tredje år (årgång A). Med lite fantasi kan det användas alla läsår. Viktigt är att hela församlingen på något sätt blir indragen och att programmet syftar mot påsken, där kyrkan i sina prefationer uttrycker vårt ämne:
"... därför strålar hela världen i påskens glädje... ty det gamla är förgånget, den fallna skapelsen återlöst och livet har trätt fram på nytt genom honom."



Några tips rörande utformningen av de liturgiska läsningarna:

På tredje, fjärde och femte söndagen (III, IV, V) är läsningarna rätt så långa.

Det kan vara till hjälp att fördela texten på olika röster.

På de viset blir läsningarna Från öknen till påskträdgården mer levande och handlingen kommer tydligare fram.

Tredje söndagen (III), Joh 4:5-42

Gör fyra kopior och stryk i varje exemplar under en av följande roller:

E = evangelisten/ berättaren

+ = Jesus Kristus

S = den samariska kvinnan

A = andra (lärjungar, samarier)

Fjärde söndagen (IV), Joh 9:1-41

Gör fem kopior av texten och stryk i varje exemplar under en av följande roller:

E = evangelisten

+ = Jesus Kristus

B = den blinde mannen

F = fariséerna

A = andra (lärjungar, grannar, föräldrar)

Femte söndagen (V), Joh 11:1-45

Gör fyra kopior av texten och styrk i varje exemplar under någon av följande roller:

E = evangelisten

+ = Jesus Kristus

M = Marta, Maria

A = andra (lärjungar)

Några tankar kring hur man kan gå vidare

Från Påskträdgården till det himmelska Jerusalem

(eller om man inte siktar fullt så långt: från påskträdgården till himmelsfärdsberget)

Efter sin uppståndelse visade sig Jesus för sina lärjungar flera gånger. Ofta var det ute i det fria:

a) på vägen, Luk 24: 13-24

b) vid vattnet, Joh 21: 1-14

c) på berget, Mark 28: 16- 20

Man kan gå tillbaka till "öknen" och visa barnen hur den uppståndne Kristus fördjupar förståelsen för den nya skapelsen hos sina lärjungar, som sedan får i uppdrag att gå ut i hela världen och predika det glada budskapet (evangelium) för hela skapelsen.

I (Första söndagen)

Tema: Frestelse

Första läsningen, 1 Mos 2: 7-9; 3: 1-7, berättar om hur Adam och Eva sattes på prov i paradiset.

Evangeliet, Matt 4:1-11, handlar om hur Jesus frestas i öknen.

Till eftertanke:

Adam, skapad av Gud som alla människor,

får leva i en ljuvlig trädgård.

Men han vill inte nöja sig med det han har.

Han vill ha mer och mer, ja han vill ha allt!

Han vill kunna allt, vill veta allt om både gott och ont.

Men vad är livet egentligen när du bara är ute efter att kunna äga allt, utan att ha den ro du behöver för att kunna finna dig själv

och bli den människa Gud ville att du skulle vara?

Ärligt talat: Det är inget liv...

Jesus, Guds Son, fördes ut i öknen.

Där hade han inget förutom detta enda: Guds ord, och det var nog för honom.

På honom väntar en lång och tung väg som för... till livet!

Öknen

är en plats

där du kan känna dig

övergiven av både

Gud och människor.

Där finns ingenting,

och du har inte någonting

att gömma dig bakom.

Du är alldeles ensam.

Du lär dig mycket om dig själv.

Vad behöver vi?

Ett bord cirka 120x80cm. Bordet ska helst ha cirka 10 cm höga kanter (Man kan också ha en sandlåda på ett lågt bord).

Tre baljor eller dylikt med sand, och små burkar eller spadar för att barnen ska kunna ösa sand från baljorna upp på bordet.

Hur gör vi?

Barnen strör sanden över bordet med hjälp av burkarna eller spadarna. (Det är bättre om barnen gör det än om någon vuxen tömmer all sand på bordet.) Barnen brukar tycka om att fördela sanden över bordet. Var och en har en uppgift att fylla – och inte minst: det är roligt att leka med sanden!



II (Andra söndagen)

Tema: Kallelse

Första läsningen, 1 Mos 12:1-4, berättar om hur Herren visar sig för Abraham och talar om för honom vilken väg han ska gå.

Evangeliet, Matt 17:1-9, handlar om den väg Jesus skulle gå.

Till eftertanke:

Abraham vandrade från plats till plats. Han var nomad.

Vad var det som fick honom att vandra?

Var det torkan, var det överbefolkningen?

Var det inre oro?

Drömde han kanske om något bättre?

Vi vet inte, men vi vet att han började resan med mod och tillförsikt inför framtiden, eftersom han visste att Herren var med honom.

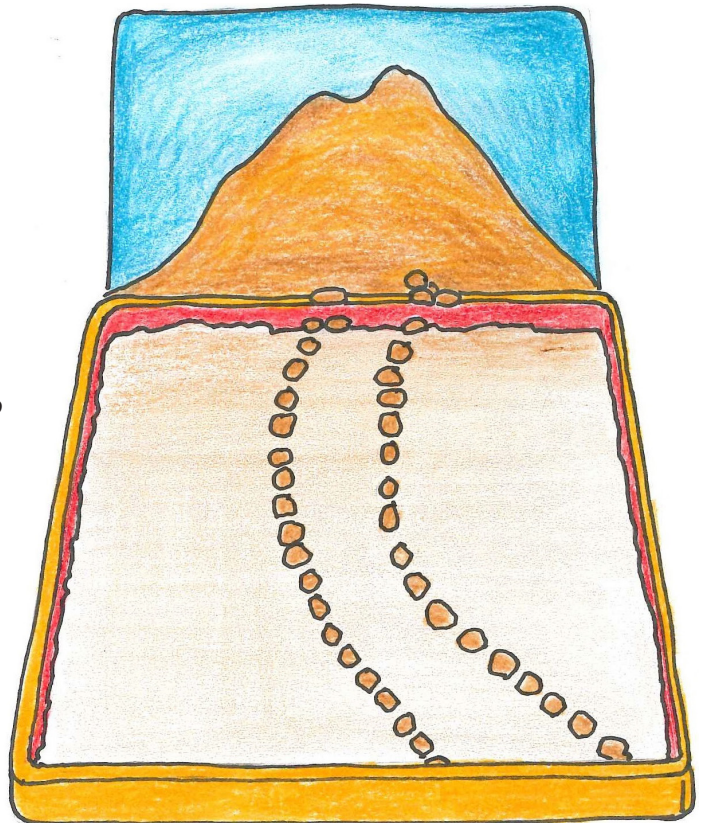
Många, många har känt igen Guds hand i denna historiska händelse.

*Jesus stod på berget -
där jord och himmel möts - nära Gud.
Löftet som gällde Abraham -
löftet om ett nytt land och en ny framtid -
går i uppfyllelse i honom, Jesus.
Han ska fullborda skapelsen, gå i
Moses (lagstiftarens) fotspår och tala
som Elia (profeten).
Gud är med honom,
också när han lider och dör.
Vi förstår det ännu inte,
det måste först bli påsk!*

Berget

är en plats mellan himmel och jord,
en plats där man kan möta Gud.

Berget är en symbol för mötet med Gud.



Vad behöver vi?

Ett ark hård kartong, där vi ritar konturerna till ett berg. Kartongen fästs bakom bordet. Man kan också använda några små stenar för att tydligt visa att detta är ett berg.

Hur gör vi?

Vi ritar ett berg och en blå himmel på kartongen bakom sandlådan (öknen). Barnen gör i ordning en väg genom öknen. Vägen ska leda till berget. Små stenar kan läggas som kantstenar längs vägen eller också klistras på kartongen där berget börjar.

III (Tredje söndagen)

Tema: Vatten

Första läsningen, 2 Mos 17:3-17, berättar om Moses som slår på klippan med en stav för att vatten ska kunna strömma fram. Israeliterna var rädda att de skulle dö av törst. **Evangeliet**, Joh 4:5-42, talar om en samaritisk kvinna som kom för att hämta vatten ur Jakobs brunn.

Till eftertanke:

Israeliterna har flytt från trälldomen i Egypten.

Vattnet som delade sig i Röda havet räddade dem.

Nu upplever de torkan i öknen.

Vad ska det bli av dem?

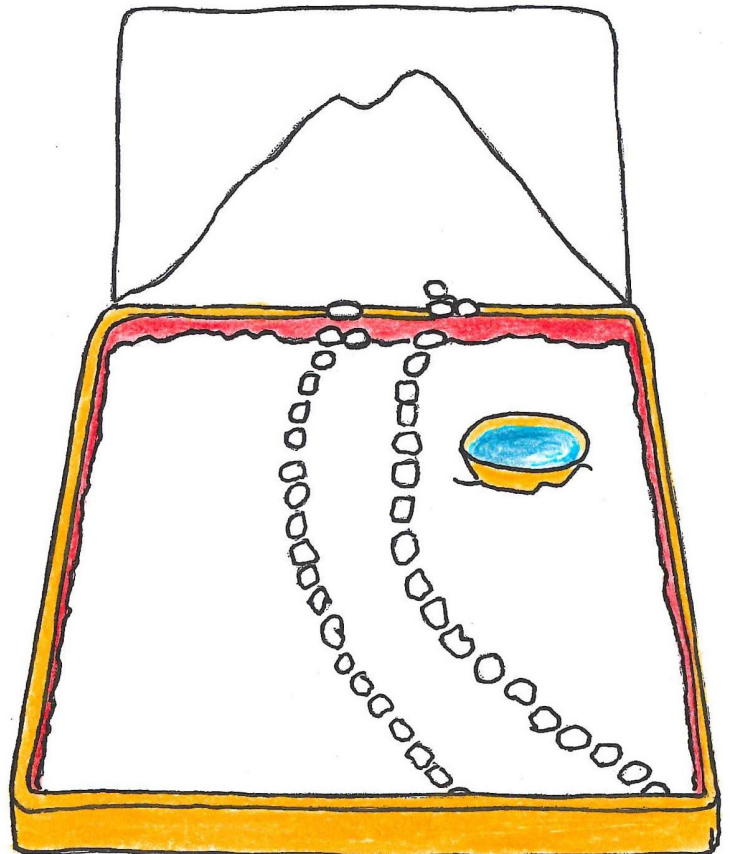
De önskar att de aldrig hade gett sig iväg och lägger skulden på Mose.

Men vattnet som strömmar fram från klippan - berget Horeb, där de mötte Gud - ger dem alla att dricka, och ger dem nytt hopp.

Vattnet är till för att drickas, och vi dricker det för att leva, men vad är liv utan hopp? Är det viktigare att hoppas än att ha vatten? Kvinnan vid brunnen lämnar sin vattenkruka för att berätta om sitt möte med den levande.

Vatten

Utan något att dricka kan ingen människa överleva. Bara tanken på att det inte finns något att dricka kan göra en människa utom sig.



Vad behöver vi?

En skål (eller flera) som kan användas som sjö i sandlådan/öknen. En balja med vatten och många små glas.

Hur gör vi?

Vi gör i ordning en sjö: baljan med vattnet står c:a 10 meter från sandlådan. Barnen ställer sig i en linje och langar glas med vatten till varandra. Det behövs en lång kedja av människor för att få vattnet till öknen. Det kan bli lite vått - men säkert roligt. Barnen får uppleva att det inte är så lätt att ge vatten vidare. Att bära vatten är en helt annan sak än att bara skruva på kranen.



IV (Fjärde söndagen)

Tema: Ljus

Första läsningen 1 Sam 16:1b, 6-7, 10-13.

Vi ser hur David väljs till israeliternas kung. Varför blev just han vald och ingen annan? Varför inte en av hans bröder? "Gud ser inte så som människor ser. Människan ser utsidan, medan Gud ser in i hjärtat."

Evangeliet, Joh 9:1-41, berättar om hur Jesus botar en man som var född blind. Och denne får inte bara synen tillbaka utan han får också "insikten", tron.

Bibeln talar ofta om ljus. Det förknippas gärna med att se. De två hänger samman.

Till eftertanke:

*Samuel letar efter en ny kung.
Men Gud ser inte som vi människor ser.*

*Skenet bedrar - vi vet det.
Det som är stort i människors ögon
är inte alltid det som Gud väljer.*

*En blind man, som lever i mörker,
kan inte finna vägen.*

Han går som i en labyrint.

Jesus ropar på honom.

Och han, den blinde, kommer.

*Lite lera och några ord
gör att han kan se världen med
nya ögon:*

han ser Guds ljus.

*Men de som menar att de vet allting
bäst och tror att de har allt i sin hand
de vill inte se,*

*de håller fast vid stränga lagar och
påbud*

*där det inte finns plats för människor.
Sådana faller rakt in i gropen - med
öppna ögon.*



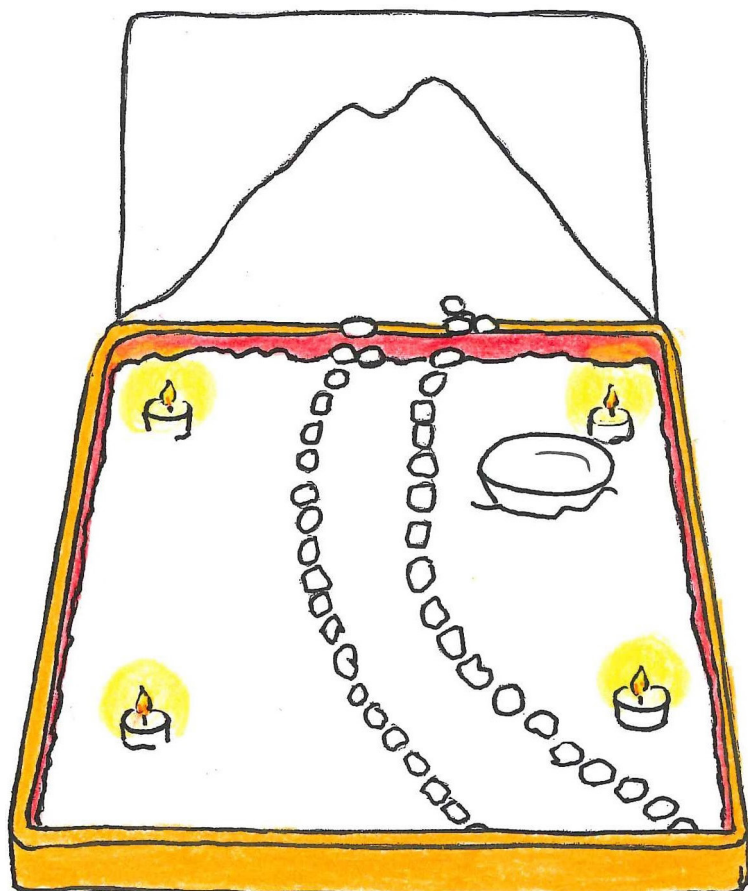
Ljus

Först när det är ljust kan vi se.

Ljuset fördriver mörkret.

Skuggorna i oss bleknar bort
och mycket av ångesten försvinner.

När detta sker kan vi se allt på rätt sätt.



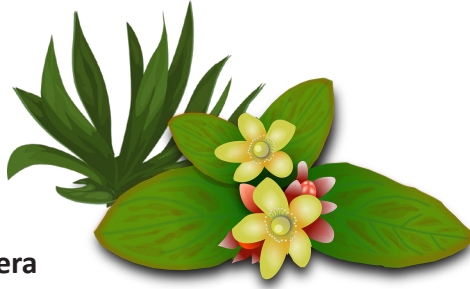
Vad behöver vi?

Små värmeljus.

Hur gör vi?

Låt någon hämta ljus från det tända påskljuset. Barnen tänder sina värmeljus på denna låga och placerar dem i sanden.

V (Femte söndagen)



Tema: Liv

Första läsningen Hes 37:12-14.

Gud talar till folket: "Jag öppnar era gravar..."

Evangeliet Joh 11:1-45.

Jesus ropar till Lasaros: "Lasaros, kom ut!"

Och se: Lasaros som var död stod upp och kom ut.

Till eftertanke:

Folket är förtvivlat.

Landet Gud hade gett dem, har tagits ifrån dem.

De har förvisats, de är främlingar.

De fruktar att detta är slutet på allt.

De tror att det kommer att bli lika omöjligt för dem att komma tillbaka till landet

som för en död att återvända till livet.

Men Herren Gud talar ord som är mäktigare än döden: gravarna ska öppnas.

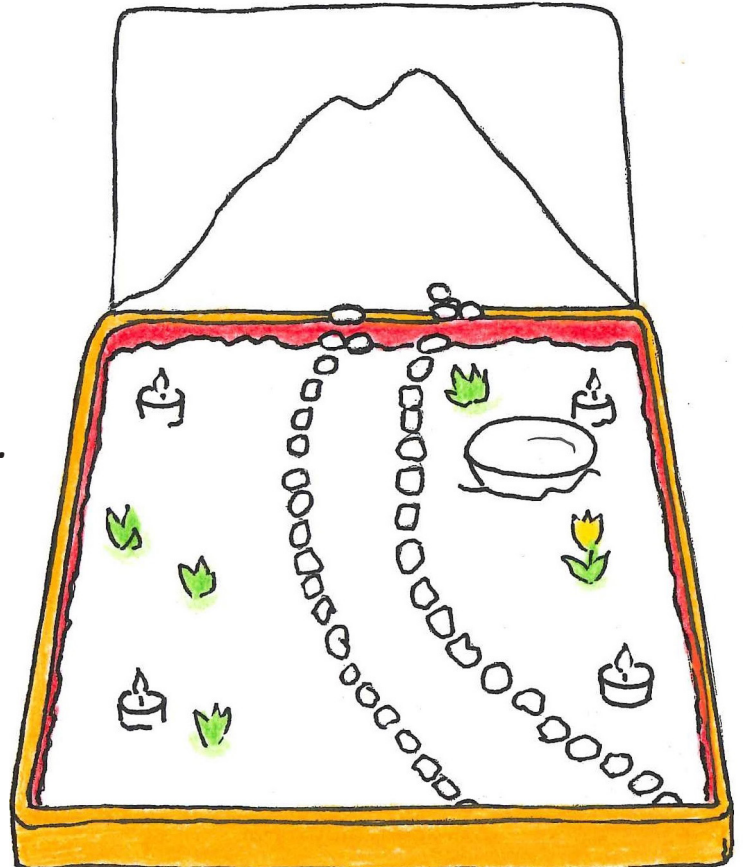
Jesus var inte där när Lasaros blev sjuk.

Jesus var inte där när Lasaros dog.

Jesus var inte där när Lasaros lades i graven.

Men vad är död? Och vad är liv?

Gud håller sitt löfte om att han ska öppna alla gravar.



Vad behöver vi?

Små plantor, till exempel kaktus eller dylikt. Frö. Plastbägare med våt bomull så att man kan se fröna gro. Några har gjorts i ordning någon vecka i förväg så att fröna redan börjat gro.

Liv

Som en bild för nytt liv brukar man ofta använda ett frö. Fröet som ser ut att vara dött låter nytt liv spira fram, plantor växer fram i ljuset.

Hur gör vi?

Barnen placerar plastbägarna i öknen. Så tänds (jämför IV, fjärde söndagen) värmeljus. Öknen är nu en fin trädgård! För att alla ska få se hur roligt det är att se något spira fram får barnen ta med en plastbägare med våt bomull och lite frön hem. Tala om för dem att de ska sätta bägaren i ljuset.

VI Palmsöndagen



Tema: Intåg

Evangeliet Matt 21:1-11

Söndagen är uppkallad efter Jesu intåg i Jerusalem. Folk med palmkvistar i händerna stod utmed vägen.

Till eftertanke:

Folket ropade:

"Hosianna, hosianna"

och vinkade med palmkvistarna.

Men snart ropar samma människor:

"Korsfäst honom, korsfäst honom!"

Palmkvistarna ligger fortfarande på marken,

och människorna trampar på dem.

Palmkvistarna ligger nu vid korsets fot.

Också där uppenbarar Gud sig, inte i majestät utan i lidande och död.

Intåget

Vi firar Jesu intåg i Jerusalem. Det ledde till lidande, men genom döden till uppståndelsen. Kan man hälsa Messias bättre välkommen än genom att sätta upp en triumfbåge åt honom?



Vad behöver vi?

En båge av ståltråd som spänns över vägen genom öknen. Tråd så att man kan fästa palmkvistarna vid bågen.

Hur gör vi?

När vi delar ut palmkvistarna, får varje barn två kvistar. Den ena ska användas för att pynta triumfbågen i öknen, den andra ska tas med hem. Palmkvistarna kan också läggas på vägen genom öknen.



VII Påskmorgonen

Tema:

Mötet i påskträdgården

Texten från påskdagens mässa

Evangeliet Joh 20:11-18

Till eftertanke:

*Att känna igen den man känt
så länge.*

*Vad är det för slags blindhet
som inte låter en se?*

*Vad behövs det för bevis
så att man kan tro på det man ser?*

*Rösten - namnet -
någon som väcker till liv igen...*

Mötet i påskträdgården

På påskdagens morgon

är Maria från Magdala förtvivlad.

Hon har inte kunnat hitta sin Herre.

Så möter hon honom i trädgården.

Plötsligt har öknen blivit till

en livets trädgård.

Allt som gjorde livet tungt och mörkt

är borta.

Påskan är som en blomstrande

trädgård, som sjuder av liv.

Vad behöver vi?

Buketter med påskliljor. Eventuellt tulpaner
eller andra blommor som man kan dekorera
påskljuset med.

Hur gör vi?

Öknen pryds med påskliljorna. Den
kala sandmassan har nu blivit en
blomstrande trädgård full av liv.

Värmeljusen tänds igen på påskljusets
låga. Ljus och liv hör ihop. Det är fest!



VIII

Tema: Vägen

Evangeliet, Luk 24: 13-35, berättar hur Jesus efter sin uppståndelse följer lärjungarna på vägen från Jerusalem till Emmaus.

Till eftertanke:

De kände igen honom då han bröt brödet.

Detta var tecknet!

De väntade inte på något annat tecken.

De gick strax ut och förkunnade det glada budskapet, drivna och burna av Guds helige Ande.

Vägen

måste ha en början och ett mål.

Vägen själv är utstakad och orubblig, men det som sker på vägen är rörelse och förändring.

Vägen är en bild för livet.

Det är bra att ha en vägledare och att vara flera som går mot samma mål.

Vad behöver vi?

Papper, tyg, lim sytråd, sax, färger - för att göra tre enkla dockor som ska vara lärjungarna och Jesus, för två enkla hus och en teckning. Blompinnar som blir två vägs skyltar.

Du kan också använda pappersrullsfigurer (finns som bilaga i slutet, i olika storlekar).

Hur gör vi?

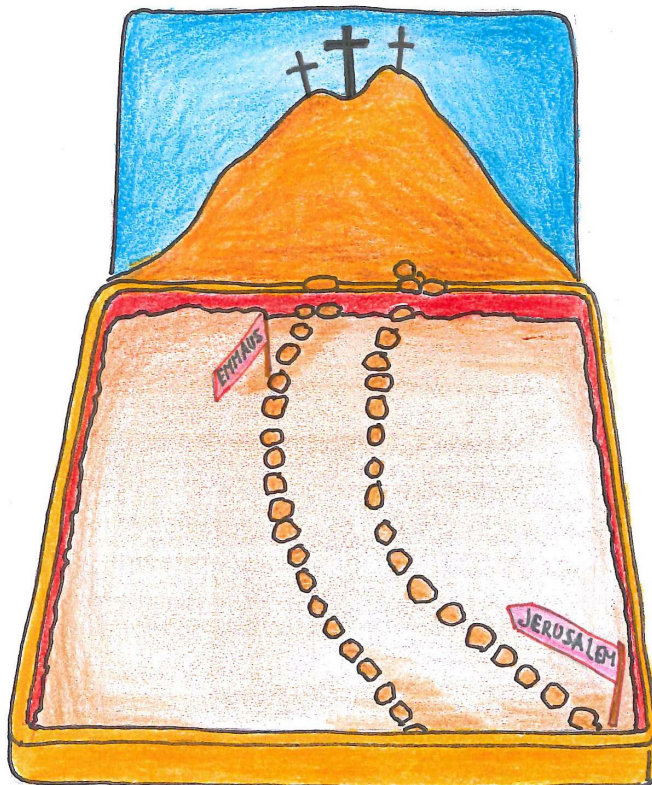
Vi gör i ordning figurerna som skall kunna ställas och flyttas. Vi viker och klistrar ihop två enkla hus som är öppna framtill.

På insidan av bakre väggen till det ena huset (Emmaus) ritar vi ett bord med ett bröd.

På insidan av den bakre väggen till det andra huset (Jerusalem) ritar vi en grupp glada lärjungar.

Vi gör två enkla vägs skyltar, på vilka vi skriver *Emmaus* respektive *Jerusalem* och en teckning med långfredagens tre kors och graven.

Ur påskträdgården tar vi bort allt som påminner om påsk och fäster teckningen med korsen och graven på berget. Nedanför berget sätter vi skylten som pekar mot Emmaus. Jerusalem-skylden som ska peka mot berget (Golgotaberget) placerar vi på andra änden av vägen.



Nu kan gudstjänsten börja.

Före evangeliet ställer sig alla barn runt "öknen". Den som läser evangeliet ska läsa tydligt och med tillräckligt långa pauser så att barnen hinner flytta figurerna etc.

(fortsätter)

Evangelietexten läses till och med vers 14.

Barnen placerar de båda lärjungarna så att de går bort från Jerusalem mot Emmaus.

Verserna 15-16 läses.

Barnen placerar Jesus intill lärjungarna.

Texten läses vidare till och med vers 27.

Barnen placerar "Emmaus-huset" vid Emmaus (nära Jerusalem-skylden), flyttar dit figurerna och sätter värmeljusen tillbaka på sina platser i "öknen".

Verserna 28-31 läses.

Barnen tar bort Jesus och tänder värmeljusen med ljus från påskljuset.



Verserna 32-33 läses.

Barnen tar bort "Emmaus-huset" och ställer lärjungarna tillbaka på vägen, men nu åt andra hållet, mot Jerusalem (som ligger vid berget), där "Jerusalem-huset" ställs fram.

Verserna 34-35 läses.

Evangeliet avslutas med sången *Du är hemliga vännen min* (Cecilia 176) eller *När vi delar det bröd* (Cecilia 170) eller *Dina händer är fulla* (Cecilia 328) eller något annat passande.

176 Du är hemliga vännen min

Första kommunionen

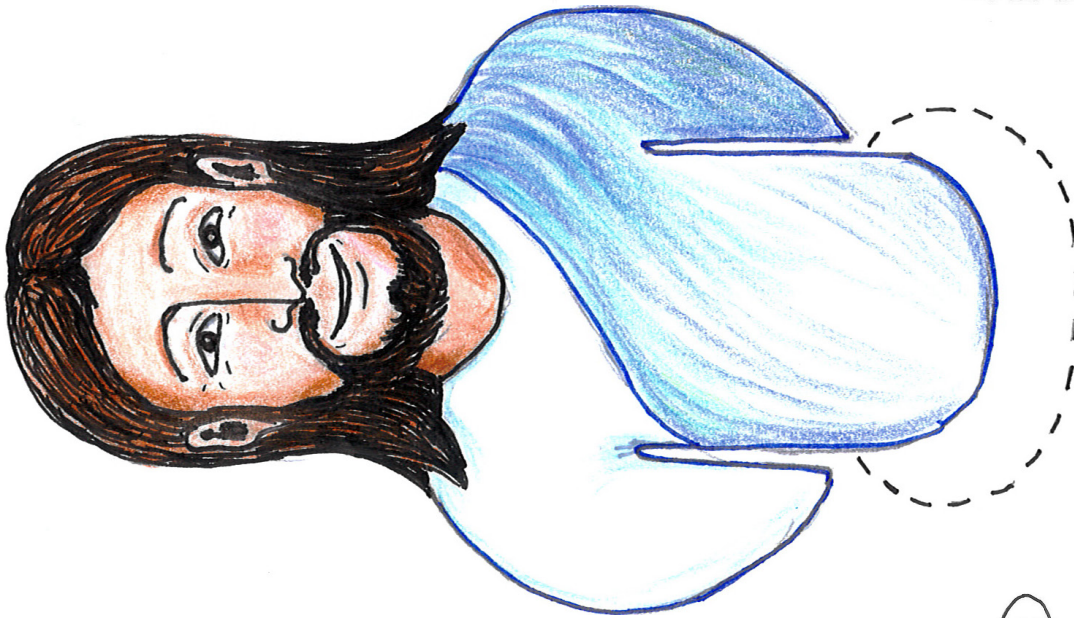


2 Fast jag inte kan se dig här,
finns du i Brödet och är mig när,
väntar och längtar att
vara med mig.
Säg vad du vill. Jag vill likna dig.
Jesus, jag är din.

3 Du min Mästare och min Gud,
närmare mig än min egen hud,
var hos mig alltid i nätter och dar.
Om allt försvinner,
så finns du kvar.
Jesus, jag är din.

4 Är jag rädd eller är jag glad,
härliga dagar när allt går bra,
kämpiga dagar
när ingenting går:
dig har jag alltid, hur än jag mår.
Jesus, jag är din.

5 "Allt blir bra, bara tro på mig!"
Det har du lovat. Jag tror på dig.
Låt alla dem som
jag träffar i dag
upptäcka att det är du och jag.
Jesus, jag är din.







En snabbversion av påskträdgården i
mindre skala!
Ängeln hittar du på [http://kpn.se/re-
surser/skapa-egna-pappersrullfigurer](http://kpn.se/resurser/skapa-egna-pappersrullfigurer)